

УДК 373.5.016:811]-047.22

Подано до редакції: 25.03.2026

Прийнято після рецензування: 14.04.2026

Затверджено до друку: 27.04.2026

Опубліковано: 29.04.2026

<https://doi.org/10.32405/2411-1309-2026-36-108-119>

ПОТЕНЦІАЛ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ НАСКРІЗНИХ УМІНЬ УЧНІВ 7–9 КЛАСІВ ГІМНАЗІЇ

Ігор Горошкін,
кандидат педагогічних наук,
завідувач відділу навчання іноземних мов,
Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-2694-458X>
igorgoroshkin@gmail.com

Анотація. У статті обґрунтовано дидактичний потенціал іншомовної освіти у формуванні наскрізних умінь учнів 7–9 класів гімназії. Уточнено сутність поняття «наскрізні уміння», окреслено напрями формування їх у процесі навчання іноземних мов. Акцентовано, що потенціал іншомовної освіти у формуванні в учнів наскрізних умінь полягає в можливості організації навчання на засадах компетентнісного, комунікативного, діяльнісного підходів, що спонукає вчителів до застосування інтерактивних методів, сучасних засобів навчання, зокрема цифрових ресурсів, що стимулюють розвиток критичного мислення, умінь аналізувати й інтерпретувати інформацію, обстоювати власну позицію, працювати в команді. На основі аналізу наукових джерел встановлено, що потенціал іншомовної освіти у формуванні наскрізних умінь зумовлений комунікативно-діяльнісною, соціокультурною спрямованістю, що забезпечує умови для комплексного розвитку особистості. Іншомовна освіта при цьому є не тільки засобом формування мовленнєвої компетентності, а й ефективним інструментом розвитку універсальних способів діяльності, необхідних для успішної самореалізації учнів. З'ясовано, що іншомовна освіта передбачає залучення учнів до всіх видів мовленнєвої діяльності, що сприяє формуванню в учнів здатності до комплексного сприймання, аналізу інформації, умінь працювати з різними джерелами інформації, тобто забезпечує комплексний розвиток мовленнєвих і когнітивних умінь здобувачів освіти.

У процесі дослідження встановлено, що результативними напрямами формування наскрізних умінь учнів 7–9 класів на уроках іноземних мов є послідовне залучення їх до читання, розвиток уміння висловлювати власні думки, організація командної роботи, а також розвиток креативності.

Ключові слова: наскрізні уміння; іншомовна освіта; компетентнісний підхід; комунікативна діяльність; учні 7–9 класів гімназії.

Постановка проблеми. Трансформація української системи освіти, зумовлена процесами глобалізації, цифровізації, а також переходом до компетентнісної парадигми, викликала переорієнтування освітнього процесу з накопичення знань на формування в учнів умінь застосовувати здобуті знання на практиці в різноманітних навчальних і життєвих ситуаціях, розвиток здатності ефективно діяти, самостійно розв'язувати проблеми. Раніше освіта переважно орієнтувалася на такі показники результативності, як знання, уміння та навички. Однак сьогодні, зважаючи на їхню обмеженість і спрямованість лише на кінцевий результат, ці показники вважають недостатніми. З огляду на це актуалізується поняття компетентності, що охоплює не тільки здобування знань, набуття певних умінь, а й формування особистісного ставлення до подальшого освітнього саморозвитку» (Якимчук, 2020, с. 20).

У цьому контексті особливого значення набуває формування в здобувачів освіти наскрізних умінь як надпредметних способів діяльності, що забезпечують здатність особистості ефективно навчатися, комунікувати, мислити й діяти в різноманітних життєвих ситуаціях.

Актуальність формування наскрізних умінь здобувачів освіти підтверджена результатами міжнародних і українських досліджень. У документах OECD наголошено, що ключовими результатами освіти XXI століття є розвиток критичного мислення, уміння співпрацювати та здатність до розв'язання проблем, що визначає необхідність переорієнтації освітніх систем на формування відповідних умінь (Future of Education and Skills 2030/2040).

Наскрізні вміння забезпечують готовність учнів до міжпредметного перенесення знань, розвитку критичного і творчого мислення, ефективної міжкультурної комунікації, роботи в командах; формують підґрунтя для подальшого навчання впродовж життя, а також сприяють успішній соціалізації особистості в умовах сучасного суспільства. Як підкреслюють експерти OECD, саме ці вміння забезпечують здатність особистості адаптуватися до умов невизначеності і швидких суспільних змін. Саме тому формування наскрізних умінь визначено одним із пріоритетних завдань сучасної загальної середньої освіти.

У формуванні наскрізних умінь учнів особлива роль належить іншомовній освіті, котра має виразну комунікативну спрямованість і передбачає активну мовленнєву діяльність учнів. Навчання іноземної мови інтегрує різні види мовленнєвої діяльності – читання, говоріння, аудіювання та письмо – що створює сприятливі умови для комплексного розвитку когнітивних, комунікативних і соціальних умінь. Крім того, іншомовна освіта сприяє формуванню міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності, розвиткові толерантності й відкритості до іншого культурного досвіду. Потенціал іншомовної освіти у формуванні в учнів наскрізних умінь полягає також у можливості організації навчання на засадах компетентнісного, комунікативного, діяльнісного підходів, що спонукає вчителів до застосування інтерактивних методів, сучасних засобів

навчання, зокрема цифрових ресурсів, що стимулюють розвиток критичного мислення, умінь аналізувати й інтерпретувати інформацію, обстоювати власну позицію, працювати в команді.

Водночас аналіз сучасної педагогічної практики засвідчує, що потенціал іншомовної освіти щодо формування наскрізних умінь учнів в освітньому процесі реалізовано недостатньо повно. Почасти навчання іноземної мови зводиться до формування мовленнєвих умінь і навичок, а розвиток наскрізних умінь не набуває системного характеру, що зумовлює фрагментарність їх формування й знижує ефективність освітнього процесу загалом. Зазначене актуалізує необхідність системного аналізу можливостей іншомовної освіти як потужного дидактичного ресурсу формування наскрізних умінь учнів, а також окреслення основних шляхів їх формування.

Аналіз останніх досліджень. Проблема формування наскрізних умінь знайшла широке відображення в працях українських і зарубіжних науковців, що свідчить про її актуальність у контексті модернізації змісту освіти. У сучасних дослідженнях наскрізні вміння розглядають як «спільні для всіх ключових компетентностей освітні практики, які функціонально інтегрують предмети / курси всіх шкільних галузей, релевантні механізмам подолання освітніх утрат, необхідні для ефективної імплементації Стандарту в освітній процес» (Малієнко, 2023, с. 66). А. Гривко за результатами факторного аналізу побудувала п'ятифакторні моделі значущих для респондентів (154 учні 8-9 класів) наскрізних умінь, які можна формувати за допомогою підручника. Аналіз відповідей респондентів дав змогу дослідниці визначити шляхи формування наскрізних умінь із використанням підручників, з-поміж яких розширення системи проблемно орієнтованих завдань, побудованих на матеріалі множинних текстів, використання завдань на основі сценаріїв (наближених до реальних ситуацій, розв'язання яких передбачає оволодіння вміннями планувати роботу в групі та конструктивно взаємодіяти з іншими для досягнення спільної мети, шукати, аналізувати й упорядковувати інформацію з різних джерел та типів текстів, оволодіння стратегіями розв'язання проблем й усвідомленого прийняття рішень, навичками моделювання можливих наслідків тощо) (Гривко, 2023, с. 72).

Важливим напрямом сучасних досліджень є використання в освітньому процесі цифрових технологій як засобу формування наскрізних умінь. К. Редекер зауважує, що цифрові інструменти не тільки розширюють доступ до інформації, а й формують нові способи мислення і взаємодії учнів (Redecker, 2022).

Водночас аналіз наукових джерел засвідчує, що, попри значну кількість досліджень, присвячених формуванню наскрізних умінь учнів, потенціал іншомовної освіти як системного чинника цього процесу залишається недостатньо розкритим. Наявні праці здебільшого зосереджені на загальнодидактичних аспектах або розглядають окремі методи і прийоми, не забезпечуючи цілісного бачення можливостей іншомовної освіти. З огляду на це актуалізується потреба в осмисленні дидактичних ресурсів іншомовної освіти, визначенні механізмів

системного формування наскрізних умінь учнів у процесі навчання іноземних мов.

Мета статті – теоретичне обґрунтування потенціалу іншомовної освіти як ефективного дидактичного ресурсу формування наскрізних умінь учнів 7–9 класів гімназії.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використано низку методів дослідження, зокрема критичний аналіз джерел із проблеми формування наскрізних умінь здобувачів освіти (Державного стандарту базової середньої освіти, посібників, статей) для цілісного й системного розуміння проблеми, уточнення ключових понять дослідження; метод узагальнення для узагальнення й систематизації здобутої інформації; метод спостереження за освітнім процесом для вивчення практики формування наскрізних умінь.

Результати й обговорення. Наскрізними називають уміння, «що є спільними для всіх компетентностей, перелік умінь визначає Державний стандарт базової середньої освіти» (Словник-довідник, 2024, с. 89). До наскрізних умінь уналежнено такі: 1) читання з розумінням; 2) висловлювати власну думку усно й письмово; 3) критично й системно мислити; 4) логічне обґрунтування позиції на рівні, що передбачає здатність висловлювати послідовні, несуперечливі, обґрунтовані міркування у вигляді суджень і висновків, що є виявом власного ставлення до подій, явищ і процесів; 5) діяти творчо; 6) виявляти ініціативність; 7) конструктивно керувати емоціями; 8) оцінювати ризики; 9) ухвалювати рішення, що передбачає здатність обирати способи розв'язання проблем на основі розуміння причин та обставин, які породжують проблему, досягнення поставлених цілей з усвідомленням їхніх етичних, правових, екологічних і суспільних наслідків; 10) розв'язувати проблеми; 11) працювати разом (Державний стандарт, 2020). Як бачимо, сукупність означених умінь спрямована на всебічний розвиток особистості, підготовку учнів до життя.

Аналіз і синтез наукових студій засвідчує, що ознаками наскрізних умінь є їхня метапредметність, універсальність і прикладне спрямування. Метапредметність виявляється в здатності цих умінь виходити за межі окремих навчальних предметів, забезпечуючи при цьому інтеграцію знань і способів діяльності з різних освітніх галузей, а також перенесення їх у нові навчальні і життєві ситуації. Універсальність полягає в можливості застосування наскрізних умінь в різних видах діяльності, оскільки вони є інструментом пізнання, взаємодії, самореалізації особистості. Прикладне спрямування означає орієнтацію на практичне застосування наскрізних умінь у різноманітних навчальних і життєвих ситуаціях, що забезпечує готовність учнів до активної участі в суспільному житті, подальшого навчання й саморозвитку.

Оскільки наскрізні вміння мають універсальний, загальнонавчальний характер, їх формування відбувається в процесі опанування учнями всіх предметів та інтегрованих курсів. Це зумовлює необхідність узгоджених дій учителів-предметників й спрямування освітнього процесу на розвиток таких умінь у різних видах діяльності. Важливо, щоб учителі не тільки усвідомлювали значення наскрізних умінь, а й системно добирали спрямовані на формування їх

методи, прийоми і засоби, моделювали на уроках ситуації, що спонукають учнів до критичного мислення, співпраці, самостійності.

Значний потенціал для формування наскрізних умінь учнів має іншомовна освіта, специфіка якої зумовлена низкою характеристик, що сукупно визначають особливості організації освітнього процесу й забезпечують розвиток особистості. Насамперед зазначимо, що іншомовна освіта має виразну комунікативно-діяльнісну спрямованість, оскільки передбачає постійну мовленнєву взаємодію здобувачів освіти в різних формах – діалогах, рольових іграх, дискусіях, що сприяє розвитку вмінь ініціювати й підтримувати спілкування, формулювати уточнювальні запитання, обстоювати власну думку тощо. У процесі такої взаємодії формуються не тільки комунікативні, а й соціальні вміння, насамперед здатність до взаєморозуміння, ефективною співпраці. Не втрачає актуальності твердження Дж. Річардса, що комунікативний підхід у навчанні іноземних мов є ключовим чинником розвитку не тільки мовленнєвих, а й соціальних умінь учнів (Richards, 2006).

Комунікативний підхід передбачає спрямованість навчання на системне формування вмінь іншомовного спілкування в різноманітних соціокультурних контекстах. Це сприяє засвоєнню норм мовленнєвої поведінки, особливостей мовленнєвого етикету, культурно зумовлених моделей міжкультурної взаємодії, що є складниками наскрізних умінь.

На нашу думку, важливо враховувати, що іншомовна освіта передбачає системне залучення учнів до всіх видів мовленнєвої діяльності. Це сприяє формуванню в них здатності до комплексного сприймання, критичного осмислення інформації, формуванню вмінь аналізувати, інтерпретувати й узагальнювати зміст повідомлень, працювати з різними джерелами інформації. У такий спосіб відбувається цілісний розвиток мовленнєвих і когнітивних умінь здобувачів освіти, а також закладаються передумови для формування наскрізних умінь, зокрема читати з розумінням, висловлювати власну думку, працювати разом.

Як засвідчують спостереження, реалізація компетентнісного підходу на уроках іноземної мови передбачає орієнтування на практичне застосування здобутих знань, паралельне комплексне формування предметної і ключових компетентностей, наскрізних умінь, що включає формування ціннісних ставлень, поведінкових моделей з урахуванням особливостей міжкультурного спілкування; застосування інтерактивних методів і прийомів навчання, які спонукають учнів до діалогу, зокрема роботи в парах і групах, проєктної діяльності; застосування інформаційно-цифрових технологій; залучення учнів до рефлексії, самооцінювання і взаємооцінювання.

Суттєвим є й те, що іншомовна освіта створює сприятливі умови для розвитку критичного мислення учнів, адже їх залучають до аналізу автентичних текстів, інтерпретації інформації, зіставлення різних точок зору, формулювання власних суджень і їхньої аргументації. Робота з текстами, у тому числі з медіатекстами, сприяє формуванню інформаційної грамотності учнів, а також вмінь висловлювати власне ставлення до подій, явищ і процесів.

Не менш значущим є потенціал іншомовної освіти у формуванні міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності, що передбачає розуміння культурного розмаїття світу, сформованість толерантності до представників інших мов і культур, емпатії, готовності до міжкультурного спілкування. Залучення учнів до аналізу й обговорення культурних особливостей, традицій, моделей поведінки носіїв мови сприяє не тільки розширенню світогляду, а й формуванню соціальної відповідальності й відкритості до взаємодії з представниками інших культур.

Окрім того, іншомовна освіта має значний потенціал для розвитку креативності учнів, оскільки передбачає створення умов для творчого самовираження в процесі мовленнєвої діяльності. Складання діалогів, участь у проєктах, рольових іграх, написання есе та інші види творчих робіт спонукають учнів до пошуку шляхів розв'язання проблеми, генерування нових ідей, добору комунікативно доцільних мовних засобів. Підготовка мультимедійних презентацій, колажів, коміксів, відеороликів, участь у проєктній діяльності сприяють розвиткові здатності до самостійного продукування змісту й оригінального його представлення.

Навчання іноземних мов передбачає також систематичне моделювання ситуацій, що потребують від учнів імпровізації, активізації уваги, урахування умов спілкування, що сприяє розвиткові креативності. З цього випливає, що іншомовна освіта формує не тільки мовленнєві вміння, а й сприяє розвиткові креативності учнів, що є важливим складником наскрізних умінь, забезпечуючи готовність учнів до нестандартного, творчого розв'язання навчальних і життєвих завдань.

Важливо враховувати й діяльнісний характер іншомовної освіти, адже процес навчання іноземних мов передбачає активну участь учнів у різноманітних видах діяльності, що стимулює їхню пізнавальну активність, самостійність і креативність. На уроках іноземної мови учні активно залучені до різних видів діяльності, зокрема проєктної, текстотвірної, ігрової, дослідницької. Вони не сприймають інформацію пасивно, а шукають її, аналізують, трансформують, передають у різний спосіб, працюють у парах і групах, презентують результати власної діяльності, обстоюють власну думку тощо.

Особливу роль у формуванні наскрізних умінь учнів відіграє соціокультурна спрямованість іншомовної освіти, що передбачає ознайомлення учнів із культурою, звичаями, традиціями, цінностями інших народів. Джерелом розвитку інтересу до вивчення іноземної мови є реалізація міжпредметних зв'язків у навчанні, особливо із зарубіжною літературою, історією, географією, образотворчим мистецтвом, музикою. Важливим ресурсом формування наскрізних умінь, зокрема висловлювати власну думку, логічно обґрунтовувати позицію, діяти творчо, конструктивно керувати емоціями, є міжпредметні зв'язки, що виявляються у використанні текстів відповідної тематики на уроках іноземної мови. Робота з текстами інформаційно збагачує учнів і сприяє їхній адаптації до різноманітних комунікативних ситуацій. Ознайомлення з цікавою інформацією, уміщеною в текстах, готує учнів до виконання ситуаційних вправ і комунікативних завдань. У

цьому контексті особливої значущості набуває читання як рецептивний вид мовленнєвої діяльності, що позитивно впливає на когнітивний і комунікативний розвиток учнів і забезпечує формування в них наскрізних умінь. На думку В.П. Грейба, Ф.Л. Столлер, читання є ключовим рушієм академічного успіху в умовах шкільного та університетського навчання іноземною мовою (Grabe & Stoller, 2002). Варто зважати на те, що сучасна методична наука визначає такі основні цілі навчання читання в процесі вивчення іноземної мови: читання з метою загального розуміння (skimming), читання для пошуку конкретної інформації (scanning), поглиблене опрацювання тексту (intensive reading) та його критичне осмислення (critical reading)» (Дидактичні засади, 2025, с. 88-89).

Робота з автентичними текстами різної жанрово-стильової належності сприяє розвитку аналітичного мислення здобувачів освіти, умінь виділяти головну інформацію, інтерпретувати зміст, установлювати причинно-наслідкові зв'язки й формулювати обґрунтовані висновки. Залучення учнів до різних видів читання забезпечує оволодіння стратегіями опрацювання тексту та формує критичне ставлення до інформації.

Не менш значущим напрямом формування наскрізних умінь учнів є розвиток здатності висловлювати власну думку, що реалізується через організацію комунікативно спрямованої діяльності. Використання діалогічного та монологічного мовлення, участь у дискусіях і дебатах, виконання письмових завдань (есе, повідомлення, листи) створюють умови для формування здатності до аргументованого висловлення, логічного структурування думки та врахування позиції співрозмовника.

Важливим напрямом формування наскрізних умінь здобувачів освіти є також розвиток креативності, що відбувається в процесі виконання учнями проєктних і креативних завдань.

Ще одним напрямом формування наскрізних умінь учнів є розвиток здатності працювати разом, що реалізується в умовах парної, групової роботи, проєктної діяльності. Виконання спільних завдань, участь у колективних обговореннях і проєктах сприяють розвитку навичок взаємодії, уміння розподіляти ролі, досягати спільного результату та відповідати за власний внесок у діяльність групи.

У цьому контексті дослідники підкреслюють, що активізації пізнавальної діяльності учнів, розвитку критичного мислення, творчих здібностей сприяють інтерактивні методи навчання. На відміну від традиційних методів навчання, які будуються переважно на однібічній комунікації (її організовує й постійно стимулює вчитель), інтерактивні методи принципово змінюють схему комунікації в освітньому процесі, що має позитивний вплив на формування наскрізних умінь учнів.

За умови використання інтерактивних методів «учень стає повноправним учасником освітнього процесу, де його досвід слугуватиме головним джерелом навчального пізнання. Учитель не репрезентує готові знання, а спонукає учнів до самостійного пошуку» (Кійко & Смаглій, 2022, с. 142). Ефективними є інтерактивні методи навчання, тобто такі, що спонукають учнів думати, зіставляти, усебічно

аналізувати мовний і соціокультурний матеріал, систематизувати його, доповнювати власними прикладами, використовувати його, переносити вміння й навички на інші факти, забезпечують комунікативну спрямованість навчання.

Розвивати креативність, вміння висловлювати власну думку, аналізувати тексти, передавати зміст їх через власну історію або переказ в оригінальній і цікавій формі допомагає метод сторітелінгу. На думку Н. Бондаренко, використовуючи метод сторітелінгу, вчитель-предметник розв'язує кілька важливих завдань: «збагачує інтелект учнів, розширює їхній світогляд; розвиває здатність комунікувати; удосконалює навички мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння); збагачує ціннісні структури особистості; розвиває емоційну сферу; сприяє інкультурації здобувачів освіти; збагачує зміст і форму конкретного шкільного предмета» (Бондаренко, 2019, с.133). Сторітелінг можна назвати варіантом інформаційно-ігрового проєкту, що сприяє збагаченню словникового запасу, засвоєнню граматичних конструкцій, комунікативних умінь учнів.

Означені методи і прийоми є ефективними з огляду на вікові особливості учнів 7-9 класів, яких характеризує підвищена потреба в самовираженні, розвиткові уяви, прагнення до самостійності й пошуку власної позиції (Вікова психологія, 2024). Саме тому створення власних текстів, участь у дискусіях, проєктна діяльність, моделювання ситуацій сприяють розвиткові уяви, здатності до генерування нових ідей і пошуку нестандартних рішень. Як наголошують науковці (О. Пасічник, Т. Полонська, В. Редько, І. Рожкова та ін.), метод проєктів забезпечує інтеграцію знань і вмінь, а також сприяє формуванню в учнів самостійності й відповідальності за результати власної діяльності.

Аналіз наукових студій засвідчує, що під методом проєктів розуміють метод самостійного групового навчання, спрямований на розв'язання навчальної або життєвої проблеми шляхом творчого пошуку й презентації результатів у вигляді проєкту. «Метод проєктів – особистісно орієнтований метод навчання, оскільки актуалізує самостійну групову діяльність учнів, актуалізує їхні вміння працювати з інформацією, визначати обсяг роботи для кожного учасника, спонукає їх до прийняття рішень у процесі розв'язання проблеми й оформлення певним чином практичного результату розроблення» (Словник-довідник, 2024, с. 70).

Цінним є твердження психологів про те, що групова гра та інші види спільної діяльності створюють важливі передумови для соціальної взаємодії: формують в учнів вміння дотримуватися колективних правил, водночас обстоюючи власну думку, а також узгоджувати особисті інтереси із суспільними. Такі види діяльності забезпечують особливий емоційний контакт, сприяють усвідомленню належності до групи, розвитку почуття солідарності і взаємодопомоги. Це, своєю чергою, не тільки полегшує процес відокремлення підлітків від дорослих, а й підтримує їхнє емоційне благополуччя і внутрішню стійкість (Вікова психологія, 2024, с. 130-131).

У контексті формування наскрізних умінь учнів це положення набуває особливої значущості, оскільки групова діяльність виступає ефективним інструментом розвитку соціальних і предметних умінь. Залучення учнів до спільної роботи сприяє формуванню в них умінь працювати разом, ефективно взаємодіяти, розподіляти обов'язки, досягати спільної мети. Крім того, участь у груповій взаємодії сприяє

розвиткові критичного мислення, умінь аргументовано висловлювати власну позицію, враховувати думки інших, шукати компромісні рішення. Водночас уміння дотримуватися спільних правил, обстоювати свої права сприяє формуванню соціальної зрілості, що є показником сформованості наскрізних умінь. Не менш важливим є й емоційний аспект: відчуття належності до групи, підтримки і взаємодопомоги сприяє створенню позитивного емоційного тла.

Важливим етапом проектної діяльності є етап представлення її результатів, захист проектів, під час якого учні презентують результати власної роботи, аргументують обрані рішення, демонструють здобуті знання і вміння, відповідають на запитання вчителя й однокласників, а також здійснюють само- і самооцінювання, рефлексію досягнутих результатів. На цьому етапі важливо формувати і підтримувати бажання учнів висловитися. У цьому випадку метод проектів стає засобом формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності, а також низки ключових компетентностей і наскрізних умінь.

Оскільки наскрізні вміння мають універсальний, загальнонавчальний характер, їх формування відбувається в процесі опанування учнями всіх предметів та інтегрованих курсів. Це зумовлює необхідність узгоджених дій учителів-предметників й спрямування освітнього процесу на розвиток таких умінь у різних видах діяльності. Важливо, щоб учителі не тільки усвідомлювали значення наскрізних умінь, а й системно добирали спрямовані на формування їх методи, прийоми і засоби, моделювали на уроках ситуації, що спонукають учнів до критичного мислення, співпраці, самостійності.

Висновки дослідження та перспективи подальших розвідок. Отже, в результаті проведеного теоретичного дослідження встановлено, що іншомовна освіта має значний дидактичний потенціал у формуванні наскрізних умінь учнів гімназії. Це зумовлено її комунікативно-діяльнісною, соціокультурною спрямованістю, що, як засвідчує аналіз наукових джерел, забезпечує умови для комплексного розвитку особистості. З'ясовано, що ефективними напрямками формування наскрізних умінь учнів 7-9 класів у процесі навчання іноземних мов є системне залучення до читання, формування здатностей висловлювати власну думку, працювати разом, а також розвиток креативності.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розробленні та експериментальній перевірці системи компетентісно орієнтованих завдань для формування наскрізних умінь у процесі навчання іноземних мов, а також у визначенні критеріїв і показників оцінювання рівня їх сформованості в учнів гімназії.

Використані джерела

- Бондаренко, Н. (2019). Storytelling як комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання. *Молодь і ринок*, 7(174), 130–135. <https://mir.dspu.edu.ua/article/view/176194/175995>
- Горошкін, І. О. (Ред.). (2025). *Дидактичні засади створення освітнього іншомовного комунікативного середовища у процесі навчання іноземних*

мов учнів 7–9 класів гімназії: методичний посібник. [Електронне видання]. Київ: Педагогічна думка. <https://undip.org.ua/library/dydaktychni-zasady-stvorennia-osvitnoho-inshomovnoho-komunikatyvnoho-seredovyshcha-u-protsesi-navchannia-inozemnykh-mov-uchniv-7-9-klasiv-himnazii-metodychnyy-posibnyk/>

- Горошкіна, О. (Ред.). (2024). *Словник-довідник «Методика навчання української мови. Термінологічний словник»*. Київ: Видавничий дім «Освіта». <https://undip.org.ua/library/metodyka-navchannia-ukrainskoi-movy-terminolohichnyy-slovnyk-slovnyk-dovidnyk/>
- Гривко, А. (2023). Потенціал підручників для розвитку наскрізних умінь (погляд учнівства). *Проблеми сучасного підручника*, (29), 61–77. <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2022-29-61-77>
- Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України № 898 (2020, Вересень 30). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16>.
- Кійко, С. В., & Смаглий, В. І. (2022). Інтерактивні методи навчання іноземної мови учнів старших класів. *Вісник науки та освіти*, 2(2), 140–156. <https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/2158>
- Малієнко, Ю. (2023). Наскрізні вміння – концепт Державного стандарту базової середньої освіти і ресурс підручникотворення. *Проблеми сучасного підручника*, (30), 66–73. <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2023-30-66-73>
- Сахно, П. І., & Теслик, Н. М. (Укл.). (2024). *Вікова психологія : конспект лекцій*. Суми : Сумський державний університет.
- Якимчук, О. І. (2020). Компетентнісний підхід в освіті: українські реалії. *Вища освіта України*, 3(78), 19–25. [https://doi.org/10.31392/NPU-VOV.2020.3\(78\).02](https://doi.org/10.31392/NPU-VOV.2020.3(78).02)
- Grabe, W., & Stoller, F. L. (2002). *Teaching and researching reading*. Longman. <https://doi.org/10.4324/9781315833743>
- OECD, Future of Education and Skills 2030/2040 <https://www.oecd.org/en/about/projects/future-of-education-and-skills-2030.html> (in English).
- Redecker, C. (2017). *European framework for the digital competence of educators: DigCompEdu*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/159770>
- Richards, J. C. (2006). *Communicative Language Teaching Today*. Cambridge University Press.

References

- Bondarenko, N. (2019). Storytelling yak komunikatsiinyi trend i vsepredmetnyi metod navchannia. *Molod i rynok*, 7(174), 130–135. <https://mir.dspu.edu.ua/article/view/176194/175995> (in Ukrainian).
- Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 898 (2020, Veresen 30). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16> (in Ukrainian).

- Grabe, W., & Stoller, F. L. (2002). *Teaching and researching reading*. Longman. <https://doi.org/10.4324/9781315833743>. (in English).
- Horoshkin, I. O. (Red.). (2025). *Dydaktychni zasady stvorennia osvithnoho inshomovnoho komunikativnoho seredovyscha u protsesi navchannia inozemnykh mov uchniv 7–9 klasiv himnazii: metodychnyi posibnyk*. [Elektronne vydannia]. Kyiv : Pedahohichna dumka. <https://undip.org.ua/library/dydaktychni-zasady-stvorennia-osvithnoho-inshomovnoho-komunikativnoho-seredovyscha-u-protsesi-navchannia-inozemnykh-mov-uchniv-7-9-klasiv-himnazii-metodychnyy-posibnyk/> (in Ukrainian).
- Horoshkina, O. (Red.). (2024). *Slovnyk-dovidnyk «Metodyka navchannia ukrainskoi movy. Terminolohichni slovnyk»*. Kyiv: Vydavnychi dim «Osvita». <https://undip.org.ua/library/metodyka-navchannia-ukrainskoi-movy-terminolohichnyy-slovnyk-slovnyk-dovidnyk/> (in Ukrainian).
- Hryvko, A. (2023). Potentsial pidruchnykiv dlia rozvytku naskriznykh umin (pohliad uchnivstva). *Problemy suchasnoho pidruchnyka*, (29), 61–77. <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2022-29-61-77> (in Ukrainian).
- Kiiko, S. V., & Smahlii, V. I. (2022). Interaktyvni metody navchannia inozemnoi movy uchniv starshykh klasiv. *Visnyk nauky ta osvity*, 2(2), 140-156. <https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/2158> (in Ukrainian).
- Maliienko, Yu. (2023). Naskrizni vminnia – kontsept Derzhavnoho standartu bazovoi serednoi osvity i resurs pidruchnykotvorennia. *Problemy suchasnoho pidruchnyka*, (30), 66-73. <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2023-30-66-73> (in Ukrainian).
- OECD. *Future of Education and Skills 2030/2040*. <https://www.oecd.org/en/about/projects/future-of-education-and-skills-2030.html> (in English).
- Redecker, C. (2017). *European framework for the digital competence of educators: DigCompEdu*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/159770> (in English).
- Richards, J. C. (2006). *Communicative Language Teaching Today*. Cambridge University Press. (in English).
- Sakhno, P. I., & Teslyk, N. M. (Ukl.). (2024). *Vikova psykholohiia : konspekt lektsii*. Sumy : Sumskyi derzhavnyi universytet. (in Ukrainian).
- Yakymchuk, O. I. (2020). Kompetentnisnyi pidkhid v osviti: ukrainski realii. *Vyshcha osvita Ukrainy*, 3(78), 19-25. [https://doi.org/10.31392/NPU-VOV.2020.3\(78\).02](https://doi.org/10.31392/NPU-VOV.2020.3(78).02) (in Ukrainian).

Igor Goroshkin, Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Head of the Department of Teaching Foreign Languages, Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

***THE POTENTIAL OF FOREIGN LANGUAGE EDUCATION
IN DEVELOPING CROSS-CURRICULAR SKILLS OF STUDENTS
IN GRADES 7–9 OF GYMNASIUM***

Abstract. The article substantiates the didactic potential of foreign language education in the development of cross-curricular skills of students in grades 7–9 of gymnasium. The essence of the concept of “cross-curricular skills” is clarified, and the directions for their development in the process of foreign language teaching are outlined. It is emphasized that the potential of foreign language education in developing students’ cross-curricular skills lies in the possibility of organizing the learning process on the basis of competence-based, communicative, and activity-oriented approaches. This encourages teachers to apply interactive methods and modern teaching tools, including digital resources, which stimulate the development of critical thinking, the ability to analyze and interpret information, defend one’s own position, and work collaboratively.

Based on the analysis of scientific sources, it is established that the potential of foreign language education in developing cross-curricular skills is determined by its communicative-activity and sociocultural orientation, which provides conditions for the comprehensive development of the individual. In this context, foreign language education is not only a means of developing communicative competence, but also an effective tool for fostering universal ways of learning and activity necessary for students’ successful self-realization.

It is found that foreign language education involves students in all types of language activities, which contributes to the development of their ability to perceive and analyze information comprehensively, work with various sources of information, and thus ensures the integrated development of both communicative and cognitive skills of learners.

The study identifies that effective directions for developing cross-curricular skills of students in grades 7–9 in the process of foreign language teaching include systematic engagement in reading, expressing personal opinions, teamwork, and the development of creativity.

Keywords: cross-curricular skills; foreign language education; competence-based approach; communicative activity; students of grades 7–9 of gymnasium.